

## **Uchwała z dnia 7 lipca 2005 r.**

### **II PZP 5/05**

Przewodniczący SSN Beata Gudowska, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Herbert Szurgacz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 lipca 2005 r. sprawy z powództwa Jacka K. przeciwko Zespołowi Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. o wynagrodzenie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 7 kwietnia 2005 r. [...]

„Czy zawarta w art. 73 ust. 7 zd. II ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.) przesłanka odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w postaci podejmowania innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej obejmuje również stosunek pracy lub działalność zarobkową rozpoczęte przed udzieleniem takiego urlopu ?”

p o d j ą ł uchwałę:

**Podstawą odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia może być również kontynuowanie zatrudnienia na podstawie stosunku pracy lub wykonywanie innej działalności zarobkowej rozpoczętych przed udzieleniem tego urlopu (art. 73 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.).**

### **U z a s a d n i e**

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu, rozpoznając apelację Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Oleśnie z dnia 30 grudnia 2004 r. [...] stwierdził, iż w sprawie wystąpiło powyższe zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości i

postanowił przedstawić Sądowi Najwyższemu pytanie prawne następującej treści: „Czy zawarta w art. 73 ust. 7 zd. II ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2003r., Nr 118, poz. 1112 z późno zm.) przesłanka odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w postaci podejmowania innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej obejmuje również stosunek pracy lub działalność zarobkową rozpoczęte przed udzieleniem takiego urlopu ?”

Stan faktyczny sprawy, w związku z którym powstało zagadnienie prawne, przedstawia się następująco. Powód Jacek K. jest zatrudniony u pozwanego w Zespole Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. od 1987 r. w charakterze nauczyciela. W okresie od dnia 1 września 1998 r. do końca sierpnia 2003 r. powód był dyrektorem pozwanego, w tym czasie funkcję zastępcy dyrektora pełniła Barbara B.-S., obecny dyrektor pozwanego. Pełniąc obowiązki dyrektora strony pozwanej, powód w dniu 23 lipca 2001 r. podjął zatrudnienie na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w W. O fakcie powyższym od momentu podjęcia pracy w CKE zostały powiadomione zastępczyni powoda, w tym Barbara B.-S. W czasie zatrudnienia powód korzystał z czterech urlopów dla poratowania zdrowia: w okresie od dnia 5 kwietnia 2003 r. do dnia 9 maja 2003 r., w okresie od dnia 10 maja 2003 r. do dnia 30 czerwca 2003 r., w okresie od dnia 1 września 2003 r. do dnia 30 czerwca 2004 r. Kolejny urlop zdrowotny został udzielony powodowi na okres od dnia 1 września 2004 r. do dnia 30 czerwca 2005 r. decyzją pracodawcy z dnia 1 września 2004 r. Każda decyzja pracodawcy o udzieleniu powodowi urlopu dla poratowania zdrowia była poprzedzona orzeczeniem lekarskim o potrzebie jego udzielenia. Ostatnie orzeczenie lekarskie, przed udzieleniem czwartego urlopu, zawierało adnotację o tym, iż w okresie urlopu nauczyciel nie powinien wykonywać pracy dydaktyczno - wychowawczej i opiekuńczej oraz o braku przeciwwskazań do pracy dodatkowej niezwiązanej z dydaktyką i wychowaniem. Strona pozwana uzyskała od CKE informacje z dnia 1 października 2003 r. i 11 października 2004 r. o treści, że pan Jacek K. jest zatrudniony w CKE w W. od dnia 23 lipca 2001 r. na stanowisku eksperta w wymiarze 1/2 etatu. Strona pozwana decyzją z dnia 24 października 2003 r. odwołała powoda z trzeciego urlopu dla poratowania zdrowia i wstrzymała wypłatę wynagrodzenia z tego tytułu. Jacek K. złożył w Sądzie Rejonowym w Oleśnie w dniu 15 grudnia 2003 r. pozew o zapłatę wynagrodzenia za miesiące listopad i grudzień 2003 r. Sprawa zawisła pod sygnaturą [...]. Przed pierwszą rozprawą pozwany uregulował dochodzoną przez powoda należność oraz wypłacił

mu wynagrodzenie za miesiąc styczeń 2004 r. Wobec tego powód skutecznie cofnął pozew i postępowanie zostało w sprawie umorzone. Jacek K. poza pracą w ramach stosunku pracy na rzecz pozwanego i CKE w W. w czasie czwartego urlopu dla poratowania zdrowia nie pozostawał w innym stosunku pracy, ani nie wykonywał żadnej innej działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 23 sierpnia 2004 r. powód uzyskał prawo do kolejnego urlopu na okres do końca czerwca 2002 r. Z urlopu tego został odwołany przez dyrektora Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących pismem z dnia 19 października 2004 r. Powód wniósł o uznanie za bezskuteczne dokonanego odwołania z urlopu dla poratowania zdrowia.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2004 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Oleśnie zasądził od pozwanego Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. na rzecz powoda Jacka K. kwotę 4.209,90 złotych, nadając w tej części wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 2.338,83 zł. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy powołał się na przepisy art. 73 pkt 1 b ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela w brzmieniu sprzed dnia 31 sierpnia 2004 r. oraz po tej dacie, a następnie wskazał na treść art. 8 ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych ustaw, dochodząc do wniosku, iż w świetle przepisów intertemporalnych nauczyciela przebywającego na urlopie dla poratowania zdrowia po dniu 31 sierpnia 2004 r. można odwołać w razie ziszczenia się przesłanek wymienionych art. 73 pkt 7 Karty Nauczyciela w jego obecnym brzmieniu. Przepis art. 73 pkt 7 Karty Nauczyciela taksatywnie wymienia przesłanki dające dyrektorowi szkoły prawo do złożenia jednostronnego oświadczenia woli o odwołaniu nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia. Przesłankami tymi są: podjęcie przez nauczyciela w czasie urlopu innego stosunku pracy oraz podjęcie przez nauczyciela, (w czasie urlopu) innej działalności zarobkowej. Wykładnia pojęcia „podjęcie” stosunku pracy nie budzi wątpliwości, pojęcie to odnosi się do nowo nawiązanego stosunku pracy. Nie jest natomiast podjęciem pracy fakt wykonywania zatrudnienia podjętego przed udzieleniem urlopu dla poratowania zdrowia. Z porównania poprzednio obowiązującego przepisu z obecnym, określającym przesłanki odwołania nauczyciela z urlopu, wynika - zdaniem Sądu Rejonowego - iż intencją ustawodawcy było ograniczenie sytuacji skutkujących odwołaniem nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia tylko do takich przypadków, kiedy nauczyciel nawiązuje nowy stosunek pracy, czy też podejmuje działalność gospodarczą w czasie urlopu. Pod rządami poprzedniej regulacji było zakazane wykonywanie jakiegokolwiek zatrudnienia lub

działalności sprzecznej z celami udzielonego urlopu, obecnie ta okoliczność w ogóle nie ma znaczenia i nie podlega ocenie sądu. Sąd nie ocenia, czy nauczyciel wykorzystuje urlop zgodnie z jego przeznaczeniem. W aktualnym stanie prawnym liczba przesłanek - dających możliwość podjęcia decyzji o odwołaniu z urlopu - została w zasadniczy sposób przez ustawodawcę ograniczona - tylko do stosunku pracy i działalności zarobkowej i to nowo nawiązanych. Z tych względów, w myśl dyspozycji art. 73 ust. 5 ustawy Karta Nauczyciela, należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.209,90 złotych tytułem wymagalnych w dacie orzekania wynagrodzeń za miesiące listopad i grudzień 2004 r., wychodząc ponad żądanie, w oparciu o treść art. 477<sup>1</sup> § 1 k.p.c. i mając na względzie okoliczność, że wynagrodzenie nauczycielom jest wypłacane z góry. Orzeczenie w przedmiocie rygoru natychmiastowej wykonalności uzasadniono art. 477<sup>2</sup> § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. W swojej apelacji zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 73 ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela, w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy Karta nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, polegającą na bezasadnym przyjęciu, iż użyte w powołanym przepisie określenie „podejmuje stosunek pracy lub inną działalność zarobkową” dotyczy wyłącznie sytuacji rozpoczęcia dodatkowego zatrudnienia.

Strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa. W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem drugiej instancji.

Rozpoznając apelację, Sąd Okręgowy stwierdził, że istotna dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu pozostaje kwestia, czy w obowiązującym aktualnie stanie prawnym dopuszczalne jest skuteczne odwołanie nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w przypadku stwierdzenia, iż w trakcie urlopu wykonuje on (podejmuje) pracę w ramach innego stosunku pracy nawiązanego jeszcze przed udzieleniem mu tego urlopu. Zagadnienie to nie pojawiło się dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego, ani w piśmiennictwie prawniczym, natomiast - zdaniem Sądu Okręgowego – „buzi ono poważne wątpliwości”.

Materialnoprawna podstawa odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia jest zawarta w art. 73 ust. 7 zdanie 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, który stanowi, iż w przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, to odwołanie jest dopuszczalne.

ność zarobkową, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Powyższy przepis w zacytowanym brzmieniu wszedł w życie w dniu 31 sierpnia 2004 r., mocą ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 179, poz. 1845). Wprawdzie powodowi, jak wynika z decyzji pracodawcy z dnia 23 sierpnia 2004 r., udzielono urlopu dla poratowania zdrowia od dnia 16 sierpnia 2004 r., to jednak znowelizowany art. 73 ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela i tak miał wobec niego zastosowanie, a to na podstawie art. 8 wspomnianej ustawy z dnia 15 lipca 2004 r., który przewiduje, iż nauczyciele, którzy w dniu wejścia w życie ustawy przebywają na urlopach dla poratowania zdrowia, zachowują prawo do tych urlopów do końca okresu, na jaki ich udzielono, chyba że wcześniej zostaną odwołani z urlopu na podstawie art. 73 ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 lipca 2004 r.

Punktem wyjścia przy interpretacji przepisu art. 73 ust. 7 zdanie 2 ustawy Karta Nauczyciela w okolicznościach rozpatrywanej sprawy jest pytanie, czy jego hipoteza oprócz stosunków pracy (lub innych działalności zarobkowych) podjętych po dacie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, rozciąga się również na takie stosunki (działalności zarobkowe), które podjęto przed dniem udzielenia urlopu. *Prima facie* na to pytanie można odpowiedzieć przecząco, odwołując się zwłaszcza do argumentów z zakresu wykładni językowej. Wyrażeniu „podejmuje” na gruncie ustawy nie nadano specjalnego znaczenia, skoro w katalogu definicji legalnych (art. 3) brak takiego pojęcia, a zatem winno zostać mu przypisane znaczenie wynikające z języka potocznego. W języku polskim wyraz „podejmować”, jako forma niedokonana czasownika „podjąć” oznacza tyle, co przedsięwziąć jakieś działanie, wziąć coś na siebie; rozpocząć coś, szczególnie rozpocząć coś ponownie (Słownik języka polskiego, pod red. M. Szymczaka, Tom II, Warszawa 1992, s. 732). W takiej sytuacji właściwy byłby wniosek, iż w analizowanym przepisie mowa jest jedynie o stosunkach pracy i działalnościach zarobkowych, które rozpoczęły się już po dniu udzielenia nauczycielowi urlopu, względnie o tych aktywnościach zawodowych, które ubiegający się o urlop nauczyciel zawiesił, a które podjął na nowo po rozpoczęciu urlopu. Zwraca jednak uwagę, że ustawodawca posłużył się formą niedokonaną czasownika „podjąć”. Odwołanie z urlopu nie zachodzi wówczas, gdy nauczyciel „podjął” inną aktywność zawodową, ale gdy taką „podejmuje”. W związku z tym nasuwa się pytanie, czy taki zabieg ma jedynie nieistotny charakter techniczny - redakcyjny, czy też kryje się za

nim określona treść normatywna, wyrażająca się w postawionym wcześniej pytaniu. Powstałych wątpliwości nie rozwiewa, a wręcz je pogłębia, wynik wykładni systemowej. Przyglądając się systematyce art. 73 ust. 7 ustawy zwraca uwagę fakt, iż jest on zbudowany z dwóch zdań, co nakazywałoby odczytywanie przesłanek odwołania z urlopu przez pryzmat obu zawartych w nich norm. W pierwszym zdaniu mowa jest o tym, że w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej, w drugim - jak wskazano wcześniej - jest mowa o odwołaniu w razie podejmowania przez nauczyciela innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej. Podkreślenia wymaga, że hipotezy obu przepisów nie są tożsame, bo w pierwszym mowa jest o nawiązaniu stosunku pracy lub podjęciu działalności zarobkowej, zaś w drugim chodzi o podejmowanie stosunku pracy lub działalności zarobkowej. Nie ma wątpliwości, że zakaz zawarty w zdaniu pierwszym odnosi się do sytuacji, gdy nauczyciel przebywając na urlopie dla poratowania zdrowia rozpoczyna zupełnie nową aktywność zawodową - o nawiązaniu stosunku pracy nie można wszak mówić w razie kontynuowania zatrudnienia na podstawie wcześniej zawartej umowy o pracę. Gdyby zatem zdanie drugie miało stanowić proste doprecyzowanie sankcji wynikającej z naruszenia zakazu ze zdania pierwszego, to najwłaściwszą formą byłoby konsekwentne brzmienie: „w przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel nawiązał inny stosunek pracy lub podjął inną działalność zarobkową”. Tymczasem zdanie drugie nie zawiera zwykłego powtórzenia hipotezy ze zdania pierwszego. Skoro zatem ustawodawca posłużył się terminem „podejmuje” zrelacjonowanym zarówno do stosunku pracy, jak i działalności zarobkowej, to należy przyjąć, iż nie stanowi to jedynie rezultatu naruszenia pewnej „elegancji legislacyjnej”. W takim stanie rzeczy uzasadniony byłby wniosek, iż chodzi o uzupełnienie zakazu rozpoczynania nowych aktywności zawodowych o sytuacje wykonywania zatrudnienia lub działalności zarobkowych rozpoczętych przed udzieleniem urlopu, a kontynuowanych po tej dacie. Konkluzja taka wynika stąd, że nauczycielowi można „prewencyjnie” zabronić rozpoczynania nowej aktywności zawodowej po udzieleniu urlopu, jak to ma miejsce w zdaniu pierwszym. Jednak, co oczywiste, nie można tego uczynić wobec tych aktywności, które już wcześniej zostały rozpoczęte - nie da się bowiem zabronić rozpoczynania czegoś, co już zostało zainicjowane; w takiej sytuacji możliwe jest jedynie sformułowanie określonej sankcji w przypadku, gdy z dniem udzielenia urlopu nauczyciel już pozostaje w innym stosunku pracy lub prowadzi inną działalność za-

robkową. Dlatego zdanie pierwsze odnosiłoby się wyłącznie do sytuacji po udzieleniu urlopu, zakazując podejmowania stosunków pracy i działalności zarobkowych, a drugie, uprawniając do odwołania z urlopu, dotyczyło wszelkich- niezależnie od momentu rozpoczęcia - stosunków pracy i działalności zarobkowych realizowanych w czasie trwania urlopu dla poratowania zdrowia.

Za powyższą interpretacją analizowanego przepisu przemawia również jego wykładnia celowościowa. Przy odwoływaniu się do *rationis legis* tego uregulowania w pierwszej kolejności zwrócić trzeba uwagę na poprzednie brzmienie przepisu zawierającego przesłanki odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia. Obowiązujący do dnia 31 sierpnia 2004 r. art. 73 ust. 1b ustawy Karta Nauczyciela stanowił, że w przypadku stwierdzenia, iż w okresie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność sprzeczną z celami udzielonego urlopu, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Zwraca uwagę, że warunek wykonywania zatrudnienia lub prowadzenia działalności powiązany był z wymogiem sprzeczności z celami udzielonego urlopu. Oznacza to, że w poprzednim stanie prawnym dopuszczalna była dodatkowa aktywność zawodowa nauczyciela w czasie urlopu, byle nie stała ona w sprzeczności z celem urlopu. *De lege lata* cecha sprzeczności z celem urlopu nie występuje w treści przepisu, co może prowadzić do wniosku, że ustawodawca odchodząc od takiego kryterium *a priori* przyjął, iż każdy inny stosunek pracy podejmowany w czasie urlopu sam przez się jest spreczny z jego celem. Niezależnie od tego, czy opisanej zmianie towarzyszyły takie założenia, konsekwencją dokonanej nowelizacji w istocie jest zaostrzenie warunków korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia, ponieważ obecnie niedopuszczalne jest rozpoczęcie jakiegokolwiek formy aktywności zawodowej. Jeśli zatem *ratio legis* art. 73 ust. 7 ustawy Karty Nauczyciela miało się wyrażać w poszerzeniu sytuacji upoważniających dyrektora szkoły do odwołania nauczyciela z urlopu, to jako brak racjonalności w działaniu ustawodawcy ocenić należałoby ograniczenie takich rygorów jedynie do nowo nawiązywanych stosunków pracy czy działalności zarobkowych. W przeciwnym bowiem razie nawet całkowicie spreczny z celem urlopu stosunek pracy czy działalność zarobkowa, rozpoczęte przed datą udzielenia urlopu, nie stanowiłyby przesłanki dla odwołania z niego nauczyciela. W przypadku takich stanów faktycznych zmiana Karty Nauczyciela zamiast ograniczać, *de facto* wprowadzałaby zaostrzenie rygorów odwołania nauczyciela z urlopu, wobec zniesienia kryterium

sprzeczności z celem urlopu trudno przyjąć, by ustawodawcy przyświecały takie intencje. Z drugiej jednak strony wypada zauważyć, że treść art. 73 ust. 7 zdanie 2 Karty Nauczyciela można było ukształtować podobnie jak uprzedni art. 73 ust. 1b - poprzez zawarcie stwierdzenia, iż odwołanie z urlopu następuje gdy „nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność”, co w sposób jednoznaczny przesądzałoby o objęciu taką hipotezą każdej aktywności zawodowej - rozpoczętej zarówno przed, jak i po udzieleniu urlopu.

W podsumowaniu zaprezentowanych wątpliwości Sąd Okręgowy podkreślił, iż dla kierunku rozstrzygnięcia przedmiotowego zagadnienia prawnego nie pozostają bez znaczenia praktyczne konsekwencje, jakie wynikają z przyjęcia wykładni językowej, z zarysowanymi wyżej wątpliwościami. Ograniczenie możliwości odwołania nauczyciela z urlopu do aktywności zawodowych rozpoczętych po dacie jego udzielenia stanowiłoby niczym nieusprawiedliwione uprzywilejowanie tych nauczycieli, którzy przed dniem 31 sierpnia 2004 r., a także później, lecz przed datą udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, zdążyli nawiązać inne stosunki pracy, czy rozpocząć nowe działalności zarobkowe, nawet ze swej istoty sprzeczne z celem tego urlopu, wobec tych, którzy z takiej możliwości nie skorzystali. Nie bez znaczenia dla oceny całej sytuacji musi wreszcie pozostawać okoliczność stosunkowo łatwego w praktyce omińnięcia takiego ograniczonego rygoru, bo wystarczałoby, aby nauczyciel, zamierzający skorzystać u danego pracodawcy z urlopu dla poratowania zdrowia, a nawet dysponujący już wymaganym orzeczeniem lekarskim o potrzebie udzielania mu takiego urlopu, przed jego udzieleniem przez pracodawcę zadbał o nawiązanie innego stosunku pracy (lub zgłosił rozpoczęcie innej działalności zarobkowej), po czym mógłby wykonywać to zatrudnienie (działalność) już po rozpoczęciu urlopu, bez obawy odwołania go z urlopu. Taka praktyczna łatwość obejścia zakazu z art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela niweczy założenia przyjęte przez ustawodawcę przy nowelizowaniu tego aktu prawnego.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o udzielenie odpowiedzi pozytywnej na przedstawione zagadnienie prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z punktu widzenia przedstawionego Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego najistotniejsze znaczenie mają przepisy art. 73 ust. 1 i 7 ustawy Karta Nauczyciela.

ciela. Według powołanych przepisów nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku (ust. 1). W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej. W przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy (ust. 7). Nie ulega wątpliwości, że przytoczony przepis art. 73 ust. 7 w przedmiocie określenia wpływu nawiązania stosunku pracy (prowadzenia działalności gospodarczej) na odwołanie nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia jest niejasny. Sąd Okręgowy, dokonując subtelnej analizy logiczno-językowej tego przepisu, wyraził pogląd, że przepis ten należałoby interpretować w ten sposób, iż podstawą do odwołania nauczyciela z urlopu jest nie tylko nawiązanie stosunku pracy lub podjęcie innej działalności gospodarczej w okresie przebywania na urlopie, ale również kontynuowanie zatrudnienia (innej działalności gospodarczej), podjętych przed rozpoczęciem urlopu.

Brzmienie powołanego przepisu może uzasadniać jednak również inne stanowisko, mianowicie, że zdanie pierwsze powołanego przepisu przewiduje jedynie zakaz nawiązania stosunku pracy lub podjęcia innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie, a zdanie drugie, przewidujące odwołanie z urlopu nauczyciela, który w okresie urlopu podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, określa jedynie następstwa naruszenia zakazu sformułowanego w zdaniu pierwszym.

Widać stąd, że wykładnia logiczno-językowa przepisu art. 73 ust. 7 nie prowadzi do jednoznacznych rezultatów. W tej sytuacji, dokonując interpretacji wymienionego przepisu, należy odwołać się do rezultatów płynących z innych rodzajów wykładni. Mając na uwadze fakt, że przepis art. 73 Karty Nauczyciela był wielokrotnie nowelizowany (w niektórych okresach nowelizacje były dokonywane co rok) istotne mogą okazać się wnioski wynikające z wykładni historyczno-prawnej. Uwzględnić należy również wnioski wynikające z wykładni systemowej oraz funkcjonalnej.

W wersji pierwotnej art. 73 Karty Nauczyciela przewidywał, że nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć, po przepracowaniu co najmniej 3 lat w szkole, organ bezpośrednio nadzorujący szkołę udziela płatnego urlopu dla porato-

wania zdrowia na okres jednego roku, o ile organ społeczny służby zdrowia stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Kolejne zmiany treści art. 73 dotyczyły stażu wymaganego dla ubiegania się o urlop, trybu stwierdzania potrzeby udzielenia urlopu, organu udzielającego urlopu, przesłanek negatywnych, w razie zaistnienia których można było odwołać nauczyciela z urlopu. W związku z ostatnio wymienioną kwestią należy wskazać, że do 2000 r. art. 73 nie zawierał żadnych regulacji na ten temat. Dopiero ustawą z dnia 18 lutego 2000 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 239) został wprowadzony do treści art. 73 ustęp 1b, w myśl którego w przypadku stwierdzenia, iż w okresie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność sprzeczną z celami udzielonego urlopu, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Równocześnie ustępem 4 minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania został zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, uwzględniając w szczególności podmiot uprawniony do orzekania o stanie zdrowia i sposób prowadzenia dokumentacji oraz rodzaje zatrudnienia i działalności sprzecznych z celami urlopu. Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie trybu orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz.U. z 2001 r. Nr 1, poz. 13) w przypadku stwierdzenia potrzeby udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, lekarz wpisuje w dokumentacji medycznej nauczyciela orzeczenie o stanie zdrowia, zalecone leczenie oraz informację dotyczącą zatrudnienia i działalności, których wykonywanie jest sprzeczne z celami tego urlopu. Zatrudnieniem lub działalnością nauczyciela sprzeczną z celami urlopu dla poratowania zdrowia jest wykonywanie każdej pracy, która według oceny lekarza, wynikającej z wiedzy medycznej, może spowodować opóźnienie lub brak skutków zaleconego leczenia.

Kolejnej zmiany art. 73 dokonano ustawą z dnia 23 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy - Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego, ustawy Karta Nauczyciela oraz niektórych ustaw (Dz.U. Nr 111, poz. 1194 ze zm.), wskazując w ustępie 4, określającym przedmiot i zakres rozporządzenia wykonawczego, że orzeczenie o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu powinno uwzględniać w szczególności indywidualne wskazanie rodzajów zatrudnienia i działalności sprzecznych z celami urlopu dla poratowania zdrowia, jaki ma być udzielony

danemu nauczycielowi. Przepis art. 30 powołanej ustawy przewidywał, że przepisy wykonawcze wydane przed dniem wejścia w życie ustawy, na podstawie upoważnień, które zostały zmienione tą ustawą, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie upoważnień w brzmieniu w niej ustalonym, nie dłużej jednak niż 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2000 r. obowiązywało więc nadal i utraciło moc w październiku 2002 r. Po utracie mocy obowiązującej tego rozporządzenia nie zostało wydane nowe rozporządzenie wykonawcze.

Ustawą z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 179, poz. 1845) została zmieniona treść art. 73 Karty. W szczególności uzyskał nowe brzmienie przepis ustępu 7; jego treść została przytoczona powyżej. Co się tyczy zakresu odesłania do rozporządzenia wykonawczego (ustęp 11) to miało ono obejmować tryb orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, wzór orzeczenia i sposób prowadzenia dokumentacji związanej z wydawaniem orzeczeń o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia oraz organ odwoławczy od orzeczeń o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia.

Na tle przytoczonych uregulowań jest widoczne, że do czasu nowelizacji art. 73 Karty Nauczyciela w 2004 r. przepisy tej Karty wyraźnie dopuszczały w stosunku do nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia możliwość wykonywania w okresie urlopu zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności, wyłączając jednak rodzaje zatrudnienia i działalności sprzeczne z celami urlopu, określone bądź to ogólnie (2000 r.), bądź też z uwzględnieniem indywidualnych wskazań w orzeczeniu o potrzebie udzielenia urlopu (2001 r.). Nowelizacja ustawy dokonana w 2004 r. nie zawiera już tego rodzaju pozytywnej regulacji. Jednoznacznie natomiast formułuje w ustępie 7 zdanie pierwsze zakaz nawiązania stosunku pracy lub podejmowania innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie, bez względu na ich rodzaj (charakter); nie mogą one zostać również wprowadzone w drodze rozporządzenia wykonawczego, ponieważ odpowiedni przepis (ustęp 11) nie przewidział takiej kompetencji dla Ministra Zdrowia.

Z powyższego wynika jednoznacznie, że w porównaniu do wcześniejszych uregulowań ustawodawca, w aspekcie możliwości łączenia zatrudnienia w ramach stosunku pracy (lub innej działalności zarobkowej) z korzystaniem z urlopu, postanowił zaostriżyć warunki uzyskiwania przez nauczycieli urlopu dla poratowania zdrowia. Jest to istotny wniosek, wskazujący na kierunek wykładni art. 73 ust. 7 Karty Nau-

czyciela. Równocześnie trudno byłoby przyjąć, że o ile każde nawiązanie stosunku pracy lub podjęcie innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie (zdanie pierwsze art. 73 ust. 7) uzasadnia odwołanie nauczyciela z urlopu, to nie powoduje takich skutków żadne zatrudnienie w ramach stosunku pracy lub prowadzenie innej działalności zarobkowej podjęte przed rozpoczęciem urlopu, niezależnie od ich charakteru. Pozostawałoby to w oczywistej sprzeczności z celem urlopu dla poratowania zdrowia i wykładnia art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela dopuszczająca takie jego rozumienie byłaby nie do przyjęcia.

Wniosek o celowym zaostrzeniu przez ustawodawcę warunków korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia znajduje dalsze potwierdzenie w nowym przepisie art. 73 ust. 5, stabilizującym sytuację materialną nauczyciela w okresie korzystania z urlopu. Zgodnie z tym przepisem nauczyciel w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia zachowuje prawo do miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych, o których mowa w art. 54.

Jak wcześniej podkreślono, sens językowy przepisu art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela nie jest jednoznaczny. W tej sytuacji wykładnia funkcjonalna (celowościowa) oraz systemowa, a także wnioski wynikające z wykładni historycznej, nakazują przyjąć znaczenie analizowanego przepisu jak w treści niniejszej uchwały.

=====